

dek 39

Kultur- og kirkedep. KI	
Saksnr. 03/385	Dato 28.11.03
Kode 5-40	Beh. KRS

Kultur-og Kirke departementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Ulset 26.11.03,

NYE TJENESTEORDNINGER – HØRINGSUTTALELSE.

Undertegnede vil takke for arbeidet med forslag til ny tjenesteordning for proster og menighetsprester. Jeg opplever at forslagene har meget gode intensjoner og at høringsprosessen fikk en god start ved behandlingen av forslagene på prostekonferansen i Bergen. De sterke signalene fra prostekonferansen om at man ikke måtte få en så hastig høringsrunde som det var lagt opp til, må tas alvorlig. Det er bedre at iverksettelsen utsettes, enn at berørte parter føler seg overkjørt. Så til selve høringsdokumentet:

I. PROST

Biskopen har et helhetlig kirkelig ansvar. Skal prosten bistå biskopen i sin embetsutøvelse i prostiet, må det også inkludere tiltak overfor alle de fellestrådsansatte og menighetsrådene, uten at det forkludrer arbeidsgiverlinjene. Kan det skje i dag ved biskopens embetsutøvelse ved visitas og lignende, må det også kunne skje når prosten bistår biskopen ved tiltak i prostiet. Det bør uttrykkes bedre i tjenesteordningen.

Selve forslaget innbefatter allerede at prosten er involvert i alle sider av kirkelig virksomhet i prostiet. Det står at "Prosten skal sørge for den nødvendige samordning mellom prestetjenesten og de kirkelige rådernes virksomhet" (§5, første ledd). "Prosten skal holde seg godt orientert om de kirkelige ansattes arbeidsforhold" (§5, siste ledd), "foretar vigsling til fast kirkelig tjeneste som organist, klokker, daglig leder etc" (§ 6g), "gir uttalelse i saker som gjelder forhold i prostiet" (§6n). Og det kan nevnes flere. Prosten er dypt inne i forhold som ligger helt inn i kjernen av fellestrådsansattes arbeidsforhold og form for virksomhet (jfr. vigsling til tjeneste).

Det må ikke kunne bli oppfattet som selvtekt fra prostens side av den andre arbeidsgiverlinjen, når prosten inkluderer og viser omsorg for alle i prostiet eller har samtaler med aktuelle ansatte. Det er derfor viktig at noe av prostens helhetskirkelige oppgaver i den gamle §2 nevnes eksplisitt og kommer inn igjen som et tillegg i den nye §2, selv om prostens virksomhet ikke skal røre ved selve arbeidsgiverforholdet. Det vil jeg komme tilbake til ved kommentaren til de enkelt paragrafene.

Kommentar til §1.

Jeg deler det syn at forslagens korte formuleringen kan forsvares med den begrunnelse at paragrafen må leses i lys av §1 i tjenesteordning for biskoper. I departementets foredrag på prostekonferansen understrekes det: I forslaget til tjenesteordning for proster har vi verken fremhevet eller avgrenset prostens ansvar, myndighet og rolle i forhold til det biskoppelige

tilsyn". Og det står videre: "...at prestens rett og plikt til å bistå biskopen gjelder uavhengig av om den enkelte oppgave eller det enkelte gjøremål defineres innenfor eller utenfor rammen for tilsynsutøvelsen".

Kommentar til §2.

Det er selvsagt at presten er forpliktet på arbeidsgivers mål og strategier. Men det er noe ubeskyttet sagt at presten "skal støtte opp om tiltak som fremme disse". Dette må ikke kunne tolkes som at presten alene skal initiere tiltak, arrangere disse eller være konsulent på alle områder av bispedømmerådets virksomhet.. Det kan alene ikke være prestens oppgave og det har prosteleddet i nåværende ordning ikke ressurser til. Her trengs det en presisering av paragrafen.

Med bakgrunn i de innledende kommentarene ovenfor vil jeg ha et tillegg som kan lyde omtrent slik:

Prosten skal arbeide for godt samarbeid, gode kollegaforhold og åndelig fellesskap mellom de kirkelige ansatte, og fremme fellestiltak i prostiet, gi faglig veiledning og støtte til råd og ansatte.

Dette går på selve hovedprofilen på prostetjenesten og bør derfor komme i §2 sammen med forpliktelsen oppover i systemet. Det blir prestens overgripende hovedoppgave i prostiet og kan derfor ikke bare settes sammen med bokstavpunktene i §6.

Kommentar til §6

Allerede i dag er det ulike profiler på prostetjenesten fra prosti til prosti. Det varierer fra soknepresten som er dypt involvert i egen menighet på alle plan og søker å løse noen prostioppgaver i tillegg, til presten som helt er løsrevet fra alle sokneprestoppgaver, har en fungerende sokneprest i eget prestegjeld og kan legge hovedvekten på prostegjeringen. De fleste kommentarene etter de siste årenes forsøksvirksomhet og min egen lille studie der jeg intervjuet tre biskoper og tre proster om prestens hovedoppgaver, peker i samme retning på ett punkt. Det er en bred enighet om at presten skal jevnlig ha gudstjenester og kirkelige handlinger som en del av sin gjerning. En biskop begrunnet det slik at han ville at prestens råd til biskopen skulle være tuftet på førstehånds kjennskap til prostetjenestens basale virke.

Forslagets §6.a understreker at "presten gjør tjeneste som menighetsprest slik biskopen fastsetter", gir mulighet for alle grader av mengdeforhold mellom menighetsprestetjeneste og prosteoppgavene, jfr. spennet i nåværende praksis.

Selv i dag er prosteinstruksen så krevende at selv i de minste prostier, bør ikke presten ha sokneprestoppgaver i eget prestegjeld, selv om han skal ha en del vanlig prostetjeneste.

Det bør være en målsetting at det stilles midler til rådighet til en fungerende sokneprest/kap I med vide fullmakter, og om nødvendig opprettes egen stilling som sokneprest, slik at samtlige proster kan utføre de oppgaver som tjenesteordningen allerede i dag legger opp til.

Paragrafpunktets ordlyd er god nok, for det finnes nok ulike ressursbehov rundt om, men biskopen bør gis økonomisk mulighet for å kunne tilpasse lokale løsninger.

De økonomiske og stillingsmessige ressurser som stilles til rådighet kommer til å avgjøre om dette punktet bare blir en papirbestemmelse og prostene skal fortsette å gjøre store deler av prostetjenesten utenfor normalarbeidstid som nå.

II. MENIGHETSPREST.

Tjenesteordning for biskop og prost omtaler i første paragraf deres spesielle tjeneste. Den bygger på at de alle er prester. Men dette krever at vi i tjenesteordning for menighetsprest må få tydeligere definert hva en menighetsprest er, før vi ved forslaget i §2 får listet opp at han skal virkeliggjøre denne tjenesten gjennom å "forvalte ord og sakrament ved a) å holde forordnede gudstjenester, o.s.v."

Etter den debatten som har foregått og utredningen som har vært gjort om lokalt pastoralt tilsyn, er det nødvendig at det sies noe om hva en menighetsprest er, selv om man forbeholder ordet tilsyn for biskopens tjeneste.

Derfor bør §2 ha en innledning som sier noe om dette. Det kan formuleres i retning av:

"Presten skal medvirke til å fremme kristen tro og liv og dra omsorg for den menigheten presten har tjeneste i. Dette skjer ved at presten forvalter Ord og sakrament ved a) å....", og så kommer bokstavpunktene som er nevnt i forslaget.

For å utdype denne delen av tjenesten bør det i tillegg være et bokstavpunkt e) som sier *"å inspirere, oppmuntre og rettledede menigheten(e) presten har et særskilt ansvar for"*. Dette pastorale ansvar har presten der hun/han har sitt særskilte arbeidsområde.

Da ligger det i bunnen for tjenesteordningene både for menighetsprest og prost hva en prests hovedoppgave er og hvordan den skal virkeliggjøres.

Det er et gode at forslaget til tjenesteordning for menighetsprest både understreker at prestene har hele prostiet som tjenestedistrikt og skal ha sitt hovedvirke i et "særskilt arbeidsområde". Men denne skjelningen vil få forskjellige konsekvenser i grisgrendte strøk med stor grad av "enprests prestegjeld" og i tettbygde strøk hvor det er mer vanlig at det innenfor et prosti bare er flerprests prestegjeld. Der har man ikke i samme grad behov for å flytte prester fra sitt særskilte arbeidsområde for å få fritidsreglementet til å fungere. I byprostier med flest flerprestmenigheter vil prostiet som tjenestedistrikt mer legge til rette for å kunne utnytte den enkelte prests spesialkompetanse, enn at man risikerer det noen frykter som "fri flyt" av prester.

Det er likevel viktig at vi med dette ikke meisler ut en prestetype som blir mer en funksjonær som utfører visse servicetjenester og at presten mister hyrdeperspektivet på tjenesten og mangler nødvendig nærkontakt med menighet og enkeltmennesker.

Dette er i noen grad i ferd med å skje allerede. Når prestene nå har fått en bedre fridagsordning, uten at mange byprostier har fått større stillingsressurser, er det menighetsarbeidet som taper, fordi presten må utføre lovpålagte handlinger først og fremst, og har færre dager å utføre det arbeidet på, som menighetene er vant til at presten deltar med.

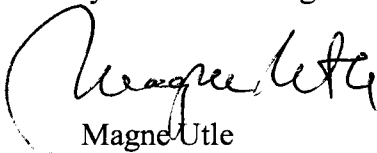
Menighetspresten må få ha sitt hovedvirke i én menighet eller ett særskilt arbeidsområde, slik at prestetjenestens nerve og identitet som menighetens hyrde og åndelige veileder kan stå fast. Ellers vil prestens hovedidentitet som menighetsleder og en sjelesørger som menigheten kjenner seg trygg på forsvinne. Dette krever også forutsigbarhet i de ordninger presten legger til rette for og i disponeringen av prestene i prostiet.

Kommentar til §11.

Jeg vet ikke om jeg helt skjønner denne formuleringen: "Enhver menighetsprest har rett til innenfor sitt tjenestedistrikt å utføre kirkelige handlinger som ønskes forrettet av dem".

Hvis jeg ikke misforstår formuleringen, vil dette kunne føre til jakt på "populære" prester og skade kollegafellesskapet legge opp til "fritt valg av prest". Slik må ikke paragrafen kunne brukes. Dersom det er for å kunne skjerme pårørende fra å "måtte la seg betjene" av en prest som de av en eller annen grunn er kommet i konflikt med, er vel det en så alvorlig sak at prosten bør inn i bildet, og i åpenhet overfor prestene omdisponere dem, slik at menigheten får den best mulige betjening og prestene en så god arbeidssituasjon som mulig. Når jeg i denne høringsrunden er usikker på tolkningen er jeg overbevist om at paragrafen trenger en presisering eller omformulering.

De øvrige punktene i forslaget har jeg ikke vesentlige kommentarer til. Det er godt at arbeidet er kommet så langt, men jeg ber Departementet ta den tid som trengs for å fullføre høringsrunden så grundig som prostekonferansen ga tydelige signaler om, og at man er særs lydhør overfor fagforeningenes innspill.

Magne Utle
Prost